

A reichsrathot — mint a „Deutsche Zeitung“ értesül — legközelebb szeptember második felében nyitják meg. Az alkotmányhü párt elnökei Rechbauer és Demel, e párt conservatív elemei azonban Weeber oltmützi képviselőt akarják elnöké megválasztani.

*

Taaffe gróf és a csehek A nagy lapok táviratai közt már megemlítették, hogy Taaffe gróf táviratokat kapott a csehszáz városokból és kerületekőől, a melyekben üdvözlük az új kabinetet megalakulása alkalmából, szerencsét kívánnak azon törekvéshez, hogy helyre akarja állítani a békét a csehszáz németek és csehek közt. Emeltes érdemel az is, hogy a táviratok hangsúlyozzák a nemzetiségi villongásnak alkotmányos alapon való megszüntetését és kifejezik, hogy a csehek egyetértésben kívánják élni német honfirtársaikkal.

*

A novibazári kerület megszállásáról érkezett híreket a következőkben foglaljuk össze:

A „Neues Wiener Tagblatt“ értesül, hogy a bevonulás szept. 8-án fog megtörténni. Bjelopoljé nem fogják megszállani csapatjaik, hanem a veg es bizottság állapítja meg, hogy melyik helység a szászassék helyette. Már régebben emlegették, hogy Nova városába is fognak küldeni osztrák-magyar helyőrséget; lehetséges tehát, hogy ezt is megszállják csapatjaik, Taslidsát azonban bizonyára. A taslidsai vonalon nem lehet ellentállást tartani, sőt a határtól kezdve Pribojig sem, ellenben azt lehetségesnek tartják, hogy a Monasztír vidékén koborló bandák zavarni fogják a Banyszka Brdo hegylánc megszállását. A bevonulás igen lassan fog végrehajtatni és a napi menetek igen rövidke lesznek, hogy minden meglepetésnek eleje vétessek.

*

A romániai zsidó kérdéőről a „Times“ nek Bukarestből írják:

Izgalmas időknek néznek itt elébe, ha összegyül a constituante, hogy megoldja a zsidókérdést. Véggképen nem lehetetlen, hogy a jelen cabinet-vagy utódja, szivesen fog venni olyan külföldi pressiót, minót Bismarck herceg gyakorolt Egyptomra, mert mentésgeül használhatja föl a románok tömegével szemben, ha polgárjogot ad a zsidóknak és megfosztja az ellenkezőt azon fegyvertől, hogy politikai tökéet csináljon e rendszabályból a cabinet ellen. Ez ország régi lakosai vizsathatják magukat Galiczia sorsával. Abban a tartományban is hat—hatszáz ezer zsidó lakik 5 millió keresztény közt. Az utóbbiak birtokait is súlyosan terhelte a zsidó uszorások kölcsönei, a nélkül, hogy valami komoly következményekkel járt volna az emancipatio; természetesen azt is meg kell jegyezni, hogy a galiciaiak kevésbé gondatlanok és restek, mint Románia felsőbb osztályai, a hol a bojárnak tisztességes munka által okozott izzadása a nemzeti curiosumok közé tartozik. A román kormány megszállhatta nem régen a fejedelemség zsidóit. Az eredményt elitkolák, de én megtudtam, hogy a zsidók száma nem öb háromszázezernél.

*

leme érdekel, ha látnák azt a lelkiismeretes buzgóságot, melylyel itt kötelességét teljesíti mindenki, ha látnák tanítványaiknak csaknem páratlan illedemes magaviseletét és szorgalmát, azt mondanák: bizony igazuk volt azoknak, kik egy oly épületet ohajtottak iskola helyiségül, melyben gyermekeink mind együtt lakjanak, azt mondanák: nem sajnáljuk az áldozatot mit hoztunk ennek oltárára. Oh! ha összehasonlítom azt a bámulatos lelkesültséget, áldozatkészséget, mely ez intézetnek léteit adott a mával; ugy tetszik, mintha százados multja volna s ily naggyá csak az emlékezet messzisége teszi. Az a szent forrás, melyből a lelkesedésnek ama tiszta vize folyt, nem hiszem, hogy örökre meghalt volna ama tettekben mutatkozó páratlan áldozatkészség, melynek lételet köti. Nem, de bizonyára alszik, s fölébresztésére egy általános kedvező időpontra új életéhez előforduló magasztos pillanatra van szükség, milyennek tartok én egy itt rendező gr. Mikó emléké ünnepeit!

Legyen csak egyszer tisztázva vagyoni alapja, legyenek csak egyszer meggyőződve szellemi, erős egészesleges voltáról;

legyenek csak egyszer meggyőződve arról, hogy Sepsis-Sztygyörgy városa és Háromszék megye kulturális fejlődésének egy itt levő erős gymnasium élet-öltétele;

legyenek csak egykor meggyőződve, hogy ennek vallási és nemzetiségi tekintetben missioja van a kelettel szemben;

emelkedjenek csak gondolkodásban arra a magas álláspontra, honnan a messze távolban bár, de nagy alapítója intentioja és áldozata által már is látszik prot. egyetemmel fejlődés s én hiszem hogy a kik egy ideig némi hidegséggel fordultak el e fejlődő ifju intézetből szülői ápoló szeretettel fogják ismét keblökre ölelni.

Adja isten, hogy ugy legyen!

Románlapokból. A bukaresti „Romanulu“ augusztus 30-ki számában a legközelebbi napokban összeül alkotmányozó gyűlésről írva, azon reménynek ad kifejezést, hogy most sikerülni fog a kormánynak a zsidó kérdés megoldására a két harmad többséget megnyerni. Reményli hogy a nemzet bölcsessége és előrelátása győzni fog a szenvedélyeken és személyek ambícióján, mert csak is így fog Románia helyzete tisztulni és erősödni.

A „Timpul“ most is mereven ragaszkodik előbbi álláspontjához és most sem látszik hajlandónak arra nézve, miszerint a zsidók Romániában emancipáltassanak.

Ugyancsak a „Romanulu“ gazdasági rovatában írja, hogy dél Magyarország némely részében oly nagy az inség, hogy a lakosság kívándorolni készül. Gataja lakossai Szerbiába készülnek letelepedni, Moriczfeld lakói pedig, miután az ideitermés oly rossz volt, hogy még a magot sem adta vissza, Boszniába készülnek kivándorolni.

A „Székely közm. és közg. egyesület“ Csikszerezében tartott közgyűlése.

Csikszere, 1879. szept. 2-án.

A „Székely közművelődési egyesület, mint a lapunk olvasói előtt ismeretes, folyó hó 1-én tartott közgyűlést Csik-Szeredán. A gyűlésnek egyebek között nagy érdekességet kölcsönzött azon szerencsés körülmény is, hogy a Maros-Vásárhelytől összegyűlt történelmi társulat tagjai közül igen sokan lerándultak Csik-Szeredába. A nagyszámú társaságot Csik-Szereda város vendégszerető polgárai saját kocsijukon hozták be. Esteli 7 órákor érkeztek meg. A város ünnepléses szint öltött magára, nagy sokaság várta az érkezőket a piacon; ágyudörgések és zene hangjai mellett száltak ki kocsijukból a vendégek, kiket a megye közönsége nevében Lázár Dénes alispán szép üdvözlő beszéddel fogadott.

A megérkezés után nem sokára következett az ismerkedési estély a felső népiskola nagy auditoriumában. A tágas terem zsufolva telt meg, többen helyet sem kaptak az asztaloknál. Nemsokára megindultak a toasztoz; ennek sorát Buzogány Áron egyll. titkár kezdte meg. Felköszöntötték a jelenlevő Pulszkyt, Hajóst, Szabó Károlyt, stb. Majd Kerekes Samu a vándorgyűlések kedélyes poétája tartotta itt-ott meglepő ügyességgel rög-tönzött verseivel derűltségben a társaságot. A jókedv és mulatság benyult a késő éjjeli órákba is.

Másnap reggel 9 órákor kezdődött meg a közgyűlés, mely a városház nagytermében tartott nagy számú hallgatóság, közönség jelenlétében. Hajós János elnök gyönyörű megnyitó beszédet mondott, melyet sajnálatunkra tér szűke miatt nem közölhetünk.

Majd a titkári jelentés olvastatott fel. A titkári jelentés részletesen foglalja központ választmányának lefolyt évi működésével. Örömmel értesült ebből a közgyűlés, hogy a választmány az egyesület céljához hiven kettőztetett erővel sietett nagy horderejű célja felé. Erre nézve több olyan intézkedéseket tett, melyeket a közgyűlés üdvöslöknek találván, nagy köszönettel fogadott. Ezek között, legkiválóbb figyelemben részesült, felemeljük, miszerint a központi választmány egy Budapestben létesítendő székely háziipari kiállításon fáradozik a véget, hogy ezen cikkeknek piacot szerezhessen s általában az érdeklődés a székely házi ipari cikkek iránt felköltessék. Referálta a titkári jelentés a további képzetetés végett külföldre küldött ifjak eddigi szorgalmáról, tanulmányaik sikeréről, majd a székely nemzeti muzeum ügyében is tett jelentést, melyből kiténik, hogy a központi választmány nemcsak Háromszék megye, hanem az alapító részéről is kelően informáltatta magát.

A titkári jelentés után a pénztárnok számadásának felolvasása történt meg; a számadás egyhangulag helyesbítettett.

Hosszabb és élénk eszmecsere fejlődött ki az alapszabályok módosítása tárgyában: szükségessé vált ugyanis, hogy már csak a tagsági díjak kérdésében is lényeges változtatás történjék. Lázár Ádám, Ugron Gábor, Orbán Balázs, b. Apor Károly, Kozma Ferenc és Deák Farkas hozzászólásaik után határozatba ment, miszerint a központi választmány egy alapszabály tervezet elkészítésére felszólítottassék; mielőtt azonban ezt a választmány elkészíté, kötelességök lesz a vidéki választmányoknak a központhoz ideje korán saját érdekeiknek s céljaiknak megfelelő tervezet készíteni, hogy a közp. választmány ezekből készíthessen egy y sepsiszentgyörgyi szövotanmühely ipari cikkekiből

egészet, különös figyelemmel a vidék által proponált szükségletekre. Három kisorsolt vál. tag újból megválasztatott.

Elnök nagy örömmel jelenté, hogy a közgyűlés folyama alatt alapító tag lett 6 és rendes tag 96. ezenkívül felolvastattak még az alapító községek nevei is.

Szönyegre került ezután a Székely nemzeti muzeum-ügy is, melyet Pulszky Ferencz provokált. A nagy tudóst kinek, szakképzettsége előtt tisztelettel hajlunk meg, nem akarjuk beszédek teljes ismertetésével a közönség előtt oly színben tüntetni fel, a mint ezt tőlünk megérdemelné. Pulszkyt heve elragadta annyira, hogy megfelledekeznemagáról, Magyarország összes főurait kompromittálta, kik szerinte a hazai: régészet mellett legkisebb érdeklődést sem mutatnak. Hogy mennyi volt beszédeben a háromszéki muzeumot illetőleg a személyes vonatkozás, azt mindnyájan láttuk kik a gyűlésen jelen voltunk; de nem akarván az ügyet tovább is mérgesíteni, ezáltal nem reflektálunk rá. Pulszky maga is beismerte később, hogy egyoldalú információk után tette nyilatkozatát s így heves polemikus beszédének személyes része önmagától elesik. Különbön beszéde célja volt hogy vegye át a közmiv. egyesület maga a székely muzeumot kezébe s ne adja megyei gondozás alá. A gyűlés a kérdés érdemleges tárgyalásába nem bocsátkozott bele, egyszerűen felkérte Pulszkyt, hogy szerezen magának ez ügyben részletes felvilágosításokat s eljárása eredményéről a jövő közgyűlésen tegyen jelentést.

Ezt követte 5 percznyi szünet után Imets Jákó csiksomlyói igazgató felolvasása „Csikszék 1848/9-iki történetéből“ című nagyon érdekes és feszült figyelemmel hallgatott munkájából. A nagy gondnal szerkesztett, helyen-helyen sok kedélyességgel, de mindenesetre historiai hűséggel írott műnek sok értéke van kivált ránk, székelyekre nézve.

Sajnos, hogy lapunk szűk tere nem engedi meg, hogy egész terjedelmében közölhessük e nagyérdékű felolvasást, de azt hisszük, olvasóinknak kedves szolgálatot teszünk, ha legalább mutatványt közlünk abból; ezen mutatványt ugyis kerek egészet képez. Szerző szívessége folytán jövő számunk hozni fogja.

A felolvasás után, melyet a hallgatóság zajos tetszéssel fogadott, az ebéd következett, Mintegy 150—160 tagból álló társaság gyűlt össze az izletesen készült ebédre a felsőnépiskola nagytermébe. A felköszöntések hosszú sorát Hajós János kezdte meg, emelven poharát a Felsőgeikre. A toasztoz a társaság állva hallgatta végig. Majd felköszöntettek b. Apor Károly kir. táblai elnök, Mikó Mihály főispán, Lázár Dénes, alispán, Pulszky Ferencz, Szabó Károly, Szilágyi Sándor stb.

*

Délután 4 órákor kezdetét vette ismét a gyűlés. A program szerint a hátra levő felolvasások folytak le. Minthogy az idő előrehaladt, csupán egy-egy részt olvastak fel szerzők, különben igen érdekes munkáikból. Eltje s Elek tanfelügyelő „a megye közművelődési viszonyáról“ olvasott fel mutatványt egy igen érdekes részt, melyet a közgyűlés szintén figyelemmel hallgatott s melyből mi szintén fogunk hozni közelebről egy közleményt szerző szívességéből. Különbön az egyesület évkönyve ezen felolvasást is közölni fogja; annak idejében. Ennek végeztével Deák Ignác olvasott a megye mezőgazdasági viszonyairól. Nagy Imre pedig a csiki székely nyelvjárásról tartott talpraeselt értekezést, melyben a tájnyelvjárásokról önálló felfogással is találkoztunk s különösen annak helyi érdekeinél fogva egyik fő főjelentőségét képezte a székely-egyesület mai közgyűlése nek. Ezen felolvasásból szintén mutatványt közlünk.

Szóba jött az ülés vége féle a közmiv. egyesület jövő gyűlése megtartásának helye is Lázár Ádám felszólalására. Az elnök válaszul értésére adta a közgyűlésnek, hogy formális meghívást az egyesület még nem kapott, de valószínűleg vagy Tordán vagy K.-Vásárhelytől lesz a jövő gyűlés; annak idejében tudomására fogja hozni az egyleti tagoknak.

Az erdélyi gazdáknak Sepsis-Szentgyörgyön tartandó vándorgyűlése s az azzal egybekötött kiállítás pártfogására Málik József felhívta a közgyűlést, melyet az egyesület s a jelenlevő hallgatóság örömmel fogadott.

Megemlítjük végre, hogy ezen gyűlésre a